

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ
ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
ΚΑΤΗΧΗΤΩΝ

*Η Ιστορία
της Κατήχησης
και
οι σύγχρονοι
προβληματισμοί*

ΕΝ δὲ ταῖς
ἡμέραις
ἐκείναις
παραγίνεται
Ἰωάννης ὁ
βαπτιστῆς
κηρύσσων ἐν
τῇ ἐρήμῳ τῆς
Ἰουδαίας καὶ
λέγων·

μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ρηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου
λέγοντος· φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, **ἐτοιμάσατε**
τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

Ματθ. γ, 1-3

Ἐκ τούτου ἤρξατο
ὁ Ἰησοῦς
**κηρύσσειν καὶ
λέγειν·**
μετανοεῖτε·
ἤγγικε γὰρ ἡ
βασιλεία τῶν
οὐρανῶν.

Ματθ, δ,17

Ἄφετε τὰ παιδιά
καὶ μὴ κωλύετε
αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς
με, τῶν γὰρ
τοιούτων ἐστὶν ἡ
βασιλεία τῶν
οὐρανῶν.

Ματθ. ιθ' 14

- ▶ πορευθέντες **μαθητεύσατε** πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, **διδάσκοντες** αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν·

Ματθ. κη, 19-20

ΚΑΙ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. **2** καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι·

3 καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, **4** καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ **ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσσαις** καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι. **6** γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι **ἤκουον εἷς ἕκαστος** τῆ ἰδία διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.

7 ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· οὐκ ἰδοὺ πάντες **οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες** Γαλιλαῖοι; **8** καὶ πῶς **ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῆ ἰδία διαλέκτῳ** ἡμῶν ἐν ἧ ἐγεννήθημεν, (...) **ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέροις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ;**

12 ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;

14 Σταθεὶς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκά **ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς·**

Η ζωή της πρώτης χριστιανικής κοινότητας των Ιεροσολύμων

Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες **τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων** καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

Πράξεις Αποστόλων β,42

ΠΩΣ ;

πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου
σωθήσεται.

πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ
ἐπίστευσαν;

πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὐ ἥκουσαν;

πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος;

Προς Ρωμαίους ι' 13-14

σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ
ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ
τίνος ἔμαθες,
καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ
γράμματα οἶδας, τὰ
δυνάμενά σε σοφίσει εἰς
σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Προς Τιμόθεον Β' Γ, 14-15

Κατήχηση :

1. Διδαχή προς τους κατηχουμένους προ του Βαπτίσματος
2. Μυσταγωγική διδασκαλία προς τους άρτι βαπτισθέντες γύρω από τα βαθύτερα μυστήρια της πίστεως

Α' φάση

- ▶ Αποστολική εποχή
- ▶ κήρυγμα-κατήχηση και αμέσως Βάπτισμα
- ▶ Θαυμαστά γεγονότα των Αποστόλων, υποστηρίζουν και αυξάνουν την πίστη των προσερχομένων

Β' φάση

- ▶ Έως τον 3ο αιώνα
- ▶ Κατηχούμενοι (από 1 έως 3 χρόνια)
- ▶ Βάπτισμα στην Αγρυπνία του Πάσχα.
Αναγνώσματα Παλαιάς Διαθήκης
- ▶ Στήριξη της πίστης (διωγμοί)

Γ' φάση

- ▶ 4ος αιώνας
- ▶ συστηματική κατήχηση
- ▶ τάξη των φωτιζομένων
- ▶ Μυσταγωγικές κατηχήσεις (Διακαινήσιμη εβδομάδα)
- ▶ πιο καθοριστικός ο θεσμός των αναδόχων

Δ' φάση

- ▶ από τον 5ο αιώνα
- ▶ η διδασκαλία του χριστιανισμού γίνεται πιο γνωστή
- ▶ περιορισμός του χρόνου της Κατήχησης
- ▶ Κατήχηση είναι η ζωή μέσα στην Εκκλησία
- ▶ «Όσοι βαπτίζονται, μπορούν να σωθούν συναναστρεφόμενοι το καλό» Όσιος Πορφύριος επίσκοπος Γάζης

Κατηχητικές ομιλίες και έργα

- ▶ «Άποστολική παράδοσις» Ιππολύτου (170-235)
- ▶ Ειρηναίος Λουγδούνου (185)
- ▶ Ζ' Βιβλίο Άποστολικῶν Διαταγῶν (3^{ος}4^{ος} αι.)

- ▶ Θεοδώρου Μοψουεστίας (+428),
- ▶ Αμβροσίου Μεδιολάνων (+397)
- ▶ Αυγουστίνου (+430)

- ▶ Κυρίλλου Ιεροσολύμων (+386)
19 προς τους φωτιζομένους και
5 Μυσταγωγικές προς τους νεοφωτίστους

Οικογενειακή κατήχηση

- ▶ Οικογενειακή κατήχηση (Αυγουστίνος, Ιω. Χρυσόστομος)
- ▶ Ενισχύεται μετά την επικράτηση (3^{ος} αι.) και καθιέρωση (6^{ος} αι.) του νηπιοβαπτισμού

Κατηχήσεις :

- ▶ Θεοδώρου Στουδίτου
(759-826)
- ▶ Συμεών νέου θεολόγου
(957-1037)
- ▶ Μιχαήλ Ακομινάτου
(1140)
- ▶ Νικοδήμου Αγιορείτου
(1794)

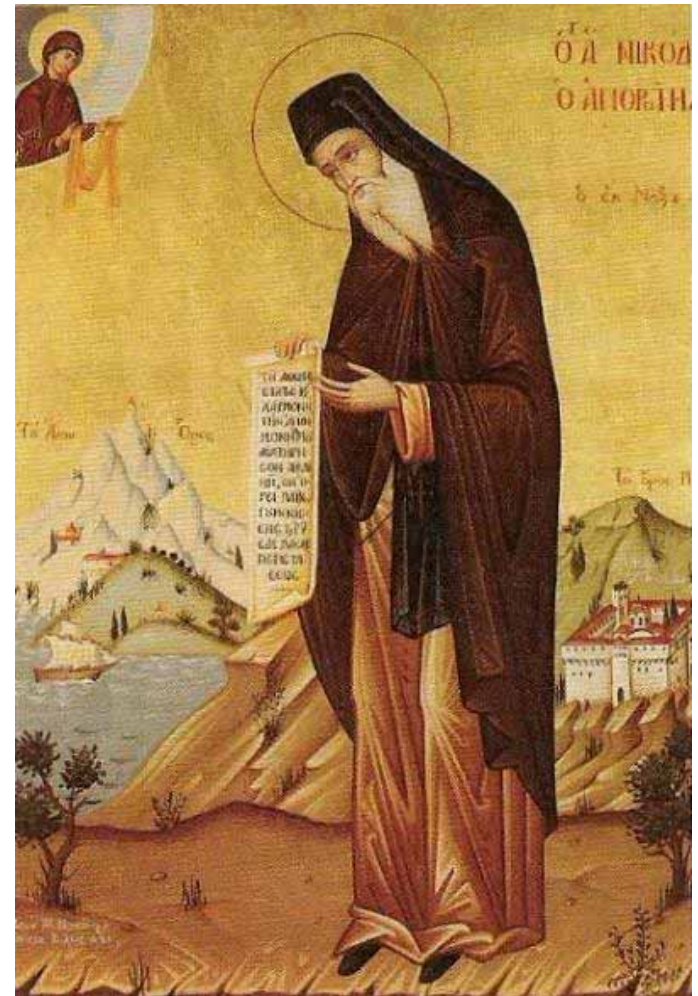

Άγιος Νικόδημος Αγιορείτης (1749 – 1809)

Συλλογίσου αγαπητέ,
α] τόν διδάσκαλον τῆς
Εὐαγγελικῆς
διδασκαλίας, ποῖος
εἶναι.

β] ποῖα εἶναι ἡ
διδασκαλία του και

γ] ποῖοι εἶναι οἱ
μαθηταί ὅπου πρέπει
νά τήν μάθουν.

ἔτοιμοι δὲ αἰεὶ
πρὸς
ἀπολογία
παντὶ τῷ
αἰτοῦντι ὑμᾶς
λόγον περὶ τῆς
ἐν ὑμῖν ἐλπίδος
μετὰ
πραϋτητος καὶ
φόβου
Α' Πε. 3,15

Εἰς δόξαν Πατρὸς, Υἱοῦ, καὶ Ἁγίου Πνεύματος, τῷ ἐνός Θεῷ.
Ε Ρ Μ Η Ν Ε Ι Α
Εἰς τὰς ἑπτὰ
Κ Α Θ Ο Λ Ι Κ Α Σ Ἐ Π Ι Σ Τ Ο Λ Α Σ
ΤΩΝ ἈΓΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΘΗΜΩΝ ἈΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΓΙΑΚΩΒΟΥ, ΠΕΤΡΟΥ, ΓΙΩΑΝΝΟΥ, ΚΑΙ ἸΟΥΔΑ.
Ἡ Τ Ι Σ
ΤΥΠΟ ΤΟΥ ἘΝ ΜΟΝΑΧΟΙΣ ἘΛΑΧΙΣΤΟΥ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ἈΓΙΟΡΕΙΤΟΥ
Ἐκ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝΕΡΑΝΙΣΘΕΙΣΑ
Προτροπῆ καὶ ἀξιώσει τῷ Παναγιωτάτῃ, Θεοπάτι π καὶ Ἐμφιλοσόφῃ
Πατριάρχῃ, πρῶτῃ Κωνσταντινουπόλεως, Κυρίῳ Κυρίῳ
Ν Ε Ο Φ Υ Τ Ο Υ
ΚΑΙ Αἰ ἈΝΑΘΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑὔΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ἈΝΤΙΓΡΑΦΕΙΣΑ
Νυνὶ πρῶτον τύποις ἐξεδόθη διὰ φιλοτίμου δαπάνης τῷ Πανιερωτάτῃ,
Ἐλλογιμωτάτῃ π καὶ Θεοπροβλήτῃ Μητροπολίτῃ, Ἀγίῳ, πρῶτῃ μὲν,
Εὐρίπῃ, νυνὶ δὲ, Ἰωαννίνων, Κυρίῳ Κυρίῳ
Γ Ε Ρ Ο Θ Ε Ο Υ.
Προσεπίθη δὲ ἐν τῇ τέλει, καὶ ὡς Κατὰ τὴν Ἀναθήσειον Ἰακώβου, καί τινα Τροπόμενα,
καὶ τὴν αὐτῆ Συγγραφίαν μελωρηθεῖσα.
Εἰς κεινὴν ἀπάντων τῶν Ὁρθεδεξων ἀφίλειος.

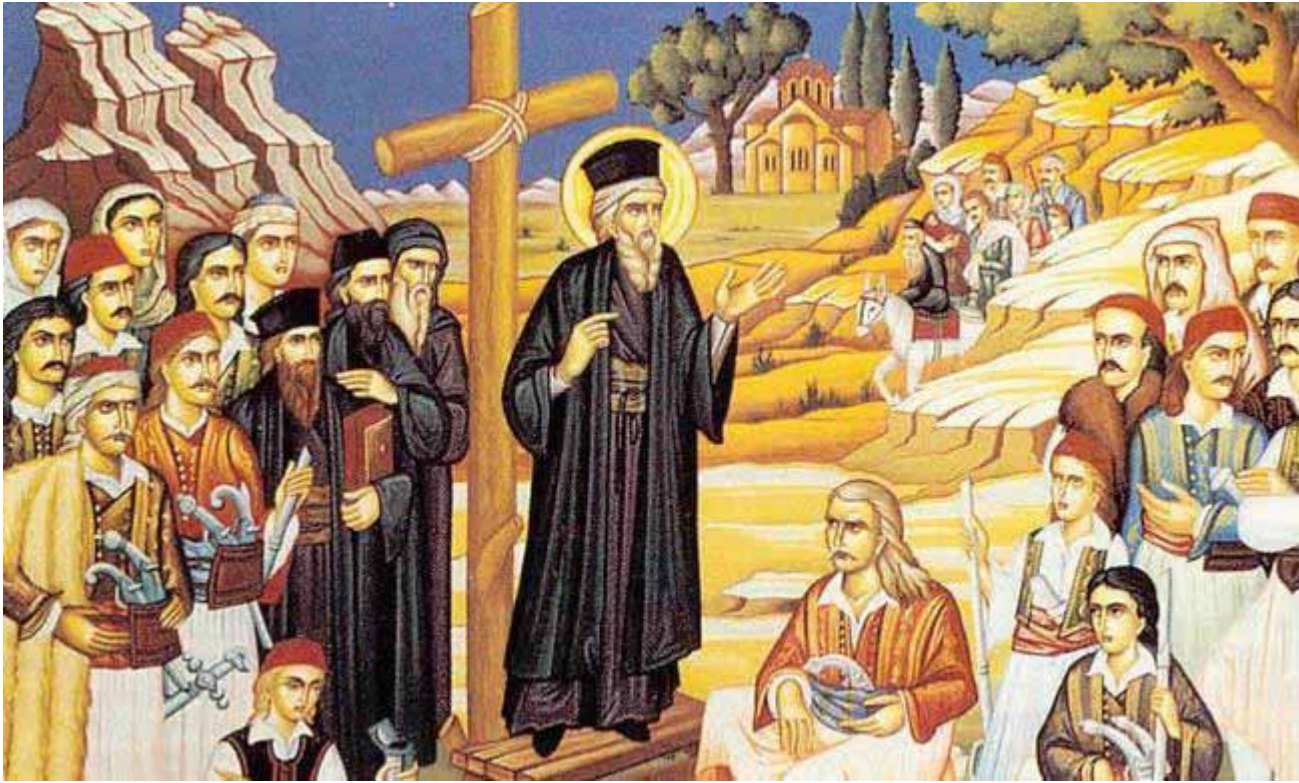
ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ. 1806.

Τύποις Πάνου Θεοδοσίου τῷ ἐξ Ἰωαννίνων.
CON SOVRANA APPROVAZIONE.

Ἐπιτομή τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας.

Καλύτερα αδελφέ μου, να έχεις ελληνικό σχολείο στην χώρα σου, παρά να έχεις βρύσες και ποτάμια, διότι οι βρύσες ποτίζουν το σώμα, τα δε Σχολεία ποτίζουν την ψυχή. Και ωσάν μάθεις το παιδί σου γράμματα, τότε λέγεται άνθρωπος· **το σχολείο ανοίγει τας Εκκλησίας, όλα τα παιδιά να μανθάνουν ολίγα έστω, αλλά γερά γράμματα, ποτισμένα με το πνεύμα της Χριστιανικής θρησκείας,** που περικλείει μέσα της όλα τα αναγεννητικά στοιχεία.

Από το σχολείο μανθάνομεν τι είναι Θεός, τι είναι Αγία Τριάς, τι είναι άγγελοι, δαίμονες, παράδεισος, κόλασις, αρετή, κακία· τι είναι ψυχή, σώμα. Ανοίγουν τα όμματα των ευσεβών και ορθοδόξων χριστιανών να μανθάνουν τα Μυστήρια. Διότι χωρίς το σχολείο περιπατούμεν εις το σκότος.

Κυριακά Κατηχητικά Σχολεία

- ▶ Κυριακά σχολεία (Sunday schools) ή Κατηχητικά σχολεία, Αγγλία 1785
- ▶ Αμερική 1824, Γερμανία 1825
- ▶ Κυριακά Κατηχητικά Σχολεία, Αθήνα 1870, Σύναξις των Πρεσβυτέρων
- ▶ π. Γεώργιος Μακρής, Το μικρόν μου κυριακόν σχολείον, Πειραιεύς 1901
- ▶ Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, 1946

Από τον 1^ο στον 21^ο αιώνα

Η κατήχηση (προβαπτισματική και μεταβαπτισματική) παραμένει:

- ▶ για τους λαούς στις χώρες της ιεραποστολής
- ▶ ως ευθύνη του αναδόχου
- ▶ ως ευθύνη της Εκκλησίας

Η κατήχηση είναι ευθύνη της Εκκλησίας

- ▶ Υπάρχει σήμερα ανάγκη κατηχήσεως;
Σήμερα που δεν υπάρχουν πάντοτε τα
αυτονόητα... Οικογένεια, σχολείο, κοινωνία
- ▶ Ποιοι; Ποιους; Πότε; Πώς;

Ἡ εἰκόνα

Ψηλά ἦταν ἡ εἰκόνα,
ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας.
Νά ἡ Ἄννα ἀπὸ κάτω,
κάτω ἀπὸ τὴν εἰκόνα.
Γονατίζει σιγά - σιγά.
Ἵστερα λέει:
— Ἄγιος ὁ Θεός...

Ὁ παπᾶς

— Νά τος, ὁ παπᾶς,
ὁ καλὸς παπᾶς μας,
ἔλεγε ἡ μητέρα.
— Νά σᾶς ἀγιάσω...
Καλὸ μήνα,
ἔλεγε ὁ παπᾶς.

Μπορούμε να προσεγγίσουμε τους νέους σήμερα;

Ας γνωριστούμε...

- ▶ Ποιοι είναι οι νέοι που θέλουμε να κατηχήσουμε ;

Οι νέοι σήμερα βιώνουν και επηρεάζονται από ...

- ▶ την ιδεολογική πολυφωνία
- ▶ την πολυπολιτισμικότητα
- ▶ τη μόδα
- ▶ τις διαρκείς αντιφάσεις

Προβλήματα των νέων σήμερα

- ▶ Ανεργία
- ▶ Αδιέξοδο μέλλον
- ▶ Ανθρώπινες σχέσεις
- ▶ Έλλειψη ελεύθερου χρόνου
- ▶ Άνευρη παιδεία
- ▶ Απογοήτευση, παραίτηση

Κριτικοί/αρνητικοί απέναντι

- ▶ στην πολιτική
- ▶ σε κάθε μορφή εξουσίας
- ▶ στις παλαιότερες γενιές

Οι νέοι και το θρησκευτικό φαινόμενο

- ▶ Εξασθένιση των θεσμικών ρυθμίσεων της θρησκευτικότητας
- ▶ Χαλαρή σχέση με τις εκκλησιαστικές πρακτικές
- ▶ Εξατομικευμένη πίστη, που δεν οδηγεί στην Εκκλησία
- ▶ Προβληματισμός ,αμφιβολία, επιστημοσύνη, αγνωστικισμός, αθεΐα

Η Εκκλησία
δέχεται
τον άνθρωπο
όπως είναι,
για να του δώσει
τη δυνατότητα
να γίνει,
όπως θέλει ο
Θεός.

+ π. Γεώργιος (Καψάνης)

Μπορούμε να συνεννοηθούμε;

Μπορούμε να συνεννοηθούμε; Με προϋποθέσεις...

- ▶ Προσέγγιση
- ▶ Γλώσσα
- ▶ Γνησιότητα
- ▶ Ενοριακές κοινότητες
- ▶ Σύγχρονοι τρόποι ποιμαντικής

Άσκηση εξουσίας

Πόσες φορές ; ; ;

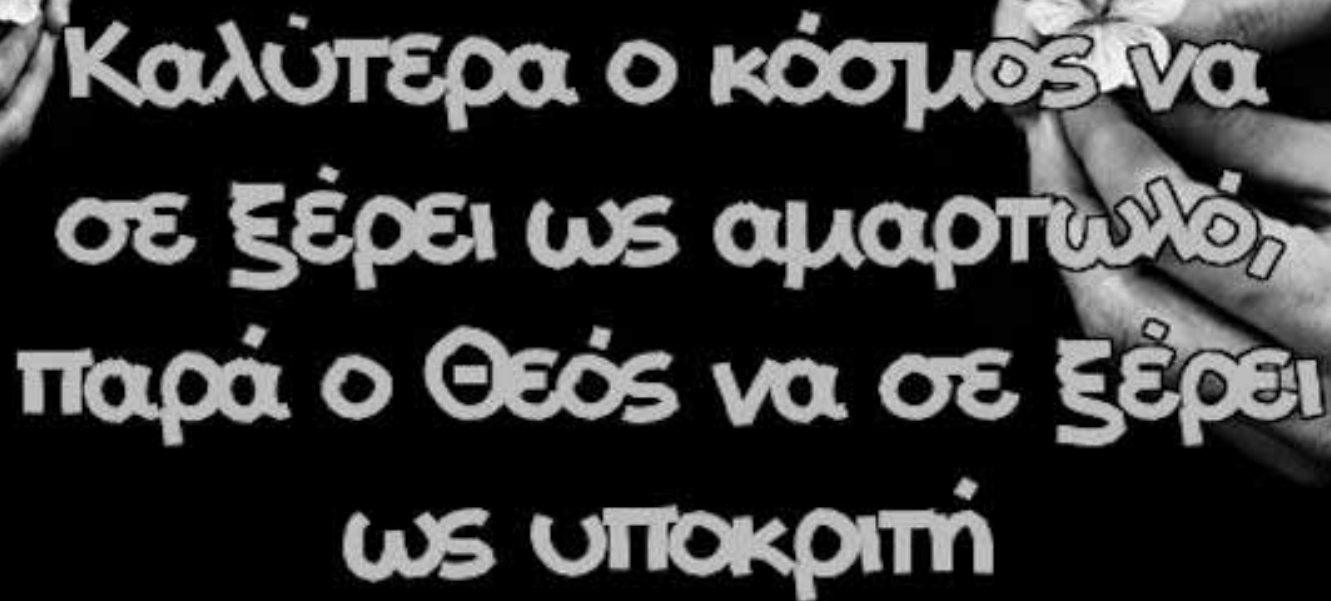

Πριν μας ακούσουν, να τους
ακούσουμε εμείς...

Γνησιότητα. Αυθεντικότητα.

Καλύτερα ο κόσμος να
σε ξέρει ως αματωλό,
παρά ο Θεός να σε ξέρει
ως υποκριτή

Προτάσεις

Αλλαγή «εκκλησιαστικής» νοοτροπίας.

- ▶ Να κλείσουμε τα «μαγαζάκια»
- ▶ Να φτιάξουμε γέφυρες ανάμεσα στα «νησιά»
- ▶ Να τολμήσουμε τη συνεργασία
- ▶ Στην εποχή μας. Στον κόσμο, χωρίς να είμαστε κόσμος
- ▶ Με ταπείνωση, εκκλησιαστικό φρόνημα, αυτοκριτική, χωρίς ακρότητες και υπερβολές

Προτάσεις

Ιεράρχηση της ποιμαντικής μας αγωνίας. Η κατήχηση να ξαναβρεί την κεντρική θέση της

- ▶ Η σπουδαιότητα του έργου
- ▶ Είναι η κατήχηση πιο σημαντική από τους καφέδες των Μνημοσύνων;
- ▶ Η σπουδαιότητα της κατήχησης να κατανοηθεί και από τους υπόλοιπους συνεργάτες μας. Και έτσι να «αγκαλιάσουν» το έργο

Προτάσεις

Σχεδιασμός και οργάνωση

- ▶ Όχι στον «αυτόματο πιλότο»
- ▶ Προγραμματισμός του συνολικού ενοριακού έργου
- ▶ Υλικοτεχνική υποδομή, Πνευματικό κέντρο, βιβλιοθήκη
- ▶ Οικονομική επάρκεια του κατηχητικού έργου

Προτάσεις

Εκπαίδευση - επιμόρφωση των (κληρικών και λαϊκών) Στελεχών μας

- ▶ Με ποια κριτήρια επιλέγουμε Κατηχητές και κατηχήτριες; Επειδή είναι καλά παιδιά;
- ▶ Όχι στην αποκλειστικότητα του Βοηθήματος
- ▶ Συνεχής επιμόρφωση
- ▶ Επικοινωνία με τον Ιερέα, συνεργασία

Προτάσεις

Λειτουργική κατήχηση

- ▶ Η Εκκλησία «έν τοῖς Μυστηρίοις σημαίνεται»
- ▶ Το αληθινό Πνευματικό ΚΕΝΤΡΟ της ενορίας δεν είναι αίθουσα, αλλά ο Ναός
- ▶ Ιερά Εξομολόγηση
- ▶ Από τα Μυστήρια της Εκκλησίας στο μυστήριο της Εκκλησίας

Και επιπλέον...

- ▶ Διάλογος
- ▶ Προσωπική επικοινωνία
- ▶ Οικογένεια

Οι σημερινές δυνατότητες

- Κατασκήνωση
- Ηλεκτρονικό
κατηχητικό

Οι σημερινές δυνατότητες

- ▶ Πολιτισμός, τέχνη
- ▶ Περιβάλλον
- ▶ Άγιον Όρος

Το έργο δύσκολο, αλλά...

- ▶ παρὰ την κόπωση, να συνεχίσει να μας γοητεύει και όχι να μας απογοητεύει
- ▶ ο Σπορέας δεν τα παρατάει ποτέ. Δικό του έργο η σπορά, όχι ο καρπός!

Το βήμα από τον πρόναο

...όπου βρίσκονται
σήμερα οι
περισσότεροι νέοι
–κατηχούμενοι
άλλωστε!-
στο Ναό.

**Αυτό ακριβώς
είναι το έργο της
κατήχησης...**

